

Kommunalpolitikerna springer fastighets- och byggföretagens ärenden

Infrastruktur. Det är svårt att begripa varför kommunerna spenderar så stora summor på arenor, gallerior och köpcentra med mera. Dessa byggen blir alltid dyrare än beräknat, kommuninvånarna får stå för notan och städerna smutsar ned sitt rykte.

[Richard Murray m fl](#) , ordförande Förbundet för Ekoparken

[Fler debattartiklar av författaren](#)

Publicerad: 23 juli 2014 kl 12:35

Det är svårt att begripa varför kommunerna spenderar så stora summor på arenor, gallerior, externa köpcentra, höghus och spektakulära och kostsamma bostäder när så många andra angelägna ändamål ropar på större resurser: bra och billiga bostäder, ungdomsskolan, äldreomsorgen, socialvården, utomhusmiljön, och cykelbanor med mera.

Dessa byggnadsprojekt blir alltid dyrare än beräknat, kommuninvånarna får via skatten stå för förlusterna, gamla kulturstäder svärtar sitt rykte. Skyddade och av kommunens invånare älskade grönområden och kulturmiljöer stryker med. Vi får dyra bostäder utom räckhåll för större delen av kommunens invånare. Så varför genomför politikerna dessa projekt? Kan det vara för att ett arenabygge någon enstaka gång leder till en idrottslig framgång? Byggena genomförs nästan undantagslöst i stark konflikt med kommunens medborgare. Politikerna vinner alltså inte kommuninvånarnas beivring. Så varför gör de detta?

Socialdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet, Vänsterpartiet, Centerpartiet och numera också Miljöpartiet – de och några andra partier är de vi röstar på och som sedan återfinns i kommunfullmäktige,

kommunstyrelse och de kommunala nämnderna. Ibland vinner det ena blocket, ibland det andra, ibland samregerar partierna. Ändå är det alltid ett helt annat parti, ett parti utan partibeteckning, som tar hem spelet och styr kommunen. Det går inte att rösta på det partiet, men det finns ändå alltid där. Det går inte att undvika att rösta på det, för det finns alltid där.

Partiet har medlemmar, framstående medlemmar, i alla de partier som vi röstar på. Partiet, som saknar partibeteckning, är det *Bygg- och FastighetsIndustriella Komplexet* (BIK). Det har företrädare i alla partier från vänster till höger. Det gör att de mest oheliga allianser kan rösta igenom mycket höga hus i Umeå, Malmö och Stockholm, arenor i småstäder runt hela Sverige och rivningar av centrala stadsmiljöer. Ett exempel är miljöpartiet i Stockholm som vill bygga ett ännu högre hus än alliansen i stadsdelen Hjorthagen invid Kungliga nationalstadsparken i Stockholm. Ett annat exempel är moderaternas och socialdemokraternas tävlan om att få bygga fotbollsarenor i Stockholm.

Den kommunala demokratin är satt ur spel genom att det inte går att rösta bort BIK. Med kryss kan medborgarna försöka lyfta någon långt ned på valsedeln som inte går BIK:s ärenden. Men vad hjälper det när de högst placerade ändå blir kvar, eventuellt bara nedpetade ett pinnhål.

Vilka är då BIK:s medlemmar? I ganska många fall är det alltför uppenbart. Båstad kommuns kommunalråd var tidigare projektledare i byggföretaget PEAB. Nu hjälper detta kommunalråd PEAB att komma över Norrvikens trädgårdar och anslutande skyddade naturområden för att där få bygga hotell, bostadsrätter och golfbana. Ett annat exempel är Stockholms stads stadsbyggnadsborgarråd, som har en gedigen bakgrund i byggbranschen. Det finns många fler liknande exempel. Andra medlemmar är mer anonyma. Alla kommuner har så kallade allmännyttiga bostadsbolag. Och alla dessa kommunala bostadsbolag har styrelser. Och styrelserna utgörs av partiföreträdare. Inom sina partier verkar de självklart för sina bolags byggintressen.

Ytterligare andra medlemmar ger sig inte till känna förrän de avgår. När kommunalråd, borgarråd och byggnadsnämndsordförande avgår blir de allt som oftast styrelseledamöter eller får anställning i privata bygg- eller fastighetsföretag. Mindre iögonfallande är att bli konsult i något av de stora konsultföretagen som lobbar mot kommunerna i olika byggärenden.

Socialdemokratin har starka band till byggnadsarbetarna. Flera framträdande företrädare för byggfacket har haft och har kommunala förtroendeuppdrag. Det borgar för ett allmänt intresse för byggande, gärna med kommunala medel.

Förekommer korruption? Ja, i viss mån, bygg- och fastigheter är den mest korrumpierade av svenska näringslivets branscher. Men inte så mycket som man skulle kunna tro eller som egentligen vore motiverat med tanke på de tjänster dessa kommunalpolitiker utför åt bygg- och fastighetsbolagen. Så varför gör de det?

Ingen bransch utövar tillnärmelse lika mycket lobbying mot kommunpolitikerna som bygg- och fastighetsintressen. Då är det inte lätt att stå emot. Samtidigt är det roligt att som obesutten kommunpolitiker kunna få spela rollen av fixare och att få spela med de stora grabbarna! Som kommunpolitiker med viss makt kan man spela ut de olika fastighetsbolagen mot varandra. Bygger ni inte 500 hyresrätter i Ängbytorp får ni inte gallerian i Köpstad! Och när det är trögt att få igång bostadsbyggande är det en dröm när en fastighetsägare som funnit en liten park i stan kommer upp på stadshuset och erbjuder en saftig summa för att få bygga kontor och faktiskt några bostadsrätter i en modernistisk höghusskapelse i parken. Slutligen kan man som byggnadsnämndens ordförande få var med vid invigningen – en högstidsstund!

Möjligheten att spela Bror Duktig visavi bygg- och fastighetsbranschen kommer att öka avsevärt om bostadsminister Stefan Attefalls proposition om förenklad planprocess går igenom. För då kommer det inte att behövas detaljplan mer än undantagsvis. Och har man inga detaljplaner så kan man hålla miljöorganisationer och andra rättshaverister (medborgare) helt utanför genom att bevilja bygglov över disk. Krävs trots allt en detaljplan kan landshövdingen alltid förklara att någon betydande miljöpåverkan inte föreligger. Därmed är åtminstone miljöorganisationerna ute ur leken. Attefall öppnar med sin förenklade planprocess för mer direkta överenskommelser mellan fastighetsägare och ansvarig kommunpolitiker. En liten skärv kan lämnas åt samhällsbyggnadskontorets tjänstemän genom att delegera bygglov. Det är förmodligen viktigt för att hålla dem på gott humör. Bygg- och fastighetsbranschen kommer att rankas än högre – i korruptionsindex!

Kommunpolitiken är kidnappad – vad göra? Vi skulle till att börja med kunna granska alla kopplingar mellan bygg- och fastighetsbolag och politiker: vilka politiker som har en bakgrund eller intressen i branschen och vart avgångna toppolitiker tar vägen. För en tid sedan föreslog Expertgruppen i offentlig ekonomi att avgångna politiker skulle sättas i karantän ett par år innan de fick ta jobb med anknytning till tidigare politisk verksamhet. Att huvuddelen av Attefalls proposition för att förenkla planprocessen avvisades av riksdagen var viktigt, detta för att bibehålla ett visst mått av medborgarinsyn i planprocessen och ett uns av rättssäkerhet.

- **Richard Murray**, Förbundet för Ekoparken
- **Emilie Röhl**, Bevara Karl Staaffs park
- **Caroline Silfverstolpe**, Rädda Blasieholmen från Nobel Center